

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ



ЖАС ҒАЛЫМДАР КЕҢЕСІ



Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2016» атты
XI Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XI Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2016»

PROCEEDINGS
of the XI International Scientific Conference
for students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION - 2016»

2016 жыл 14 сәуір
Астана

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2016»
атты XI Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XI Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2016»**

**PROCEEDINGS
of the XI International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2016»**

2016 жыл 14 сәуір

Астана

ӘӨЖ 001:37(063)

КБЖ 72:74

Ғ 96

Ғ96 «Ғылым және білім – 2016» атты студенттер мен жас ғалымдардың XI Халық. ғыл. конф. = XI Межд. науч. конф. студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2016» = The XI International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2016» . – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2016. – б. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-764-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

ӘӨЖ 001:37(063)

КБЖ 72:74

ISBN 978-9965-31-764-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2016

2010 жылы Қазақстанның ЕҚЫҰ-да төрағалық етуін еліміздің халықаралық аренадағы беделінің өскендігінің белгісі және тәуелсіздік алғаннан бергі атқарған істерінің жемісі ретінде қарастырғанымыз жөн. Қазақстан – ТМД және түркітілдес елдердің ішінен кәрі континенттің мұндай беделді ұйымына төрағалық етуге суырылып шыққан тұңғыш мемлекет. Сондықтан да болар, ұйымға мүше болып табылатын 56 мемлекет жаңа төрағаның бастамалары мен ұсыныстарына, ел бірлігі төңірегінде атқарып жатқан іс-әрекеттеріне үлкен қызығушылық танытып отыр.

Қорыта айтқанда, халық Астананы тәуелсіздігіміз бен ел бірлігінің тұғыры, Отан жүрегі, мемлекет символы, ұлттық рух пен сананың сарқылмас көзі, еліміздің жаңару белгісі, халқымыздың жасампаз әлеуетінің куәгері, жас ұрпағымыздың болашаққа ұмтылысының көрінісі, реформа локомотиві деп біледі.

Қысқа уақытта ғасырға татырлық игі істер атқарылды. Еуразия кіндігінде ертегі қала, арман қала, Қазақстан тәуелсіздігінің тұғыры, Президентіміздің төл тумасы – Астана бой көтерді. “Астана” энциклопедиясы үшін жазған алғысөзінде Елбасы “Тәуелсіздік жылдары елімізде түбегейлі әлеуметтік-экономикалық, саяси реформалар жүргізілді. Бұл оң өзгерістердің мазмұны терең, мәні зор. Біздің өзіміз де өзгеріп жатырмыз. Халықтың жүрегіне сенім мен үміт ұя салды. Біз балаларымыздың болашағы өз қолымызда екенін түсіндік. Соның бір жарқын көрінісі – Астана” деген болатын. Ендеше, сымбатты да көркем елордамыз өзінің салиқалы саясатымен тәуелсіздігіміздің тұғырын, ел бірлігін нығайта берсін!

Қолданылған әдебиет:

1. Н.А.Назарбаев. Еуразия жүрегінде. – Алматы «Атамұра», 2005. – 192б.
2. «Астана. Елорда сәулеті» Астана «Арман-ПВ» 2007.-118б
3. Астананың тарихи-мәдени мұрасы: ескерткіштер жинағы – Астана: ЖК «Самрад» 2011ж.
4. www.vizitkazakhstan.nur.kz

ӘӨЖ 338.486

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МӘДЕНИ-ЭТНИКАЛЫҚ ТУРИЗМ

Жакия Мухаммедрахман Рамазанұлы

roha_1998@mail.ru

Шоқпаров Ілияс Ғабиденұлы

brucelee98@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ экономика факультетінің, туризм мамандығының

1 курс студенттері, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекші – Рустемова Сабира Муратовна

Бүгінгі таңда мемлекет туристік қызметтерді көрсетудің сапалық деңгейін жақсарту үшін қажетті жағдайлардың кең спектрін жетілдіру бойынша белсенді жұмыс жүргізу үстінде. Дегенмен, Қазақстандағы аталмыш саладағы басым және әлеуеті жоғары болып табылатын этникалық, мәдени және экологиялық туризмнің даму ырғағы біршама төмен деңгейде қалып отыр.

Сонымен қатар, аталған бағытта тиімді жұмысты жолға қоймайынша біздің елімізде ауқымды және бұқараға белгілі мәдени-туристік кешен құру мүмкін емес екенін айта кету керек.

Қазіргі кезде экологиялық және мәдени туризмнің ойын-сауық және туристік индустрияда алатын орны зор. Біз осы салада әлеуеті тартымды мемлекет бола отырып, осындай маңызды мәселе бойынша жұмыс жасау мүмкіндігін қалт жібермеуіміз керек.

Бүгінде адам өмірінің барлық салаларындағы әлемдік бәсекелестік жағдайында оның мәні аз құрамдауыштарының өзін ескеру қажет. Жыл санап этно-ұлттық мұра мен әлемдік тарихи-мәдени орындарға экскурсиялық-экспедициялық сапарларға баруға қызығушылар саны артып отыр. Барлық қажетті жағдайды жасау арқылы Қазақстан осындай туристер ағынын оңай еліктіре алады. Бұл экономиканың туристік салаға негізделетін спекторының, яғни қызмет көрсету, ғылым және білім беру, зерттеу қызметі салаларының дамуына серпін береді.

Осы тұрғыда елдегі дұрыс туристік климатты қалыптастырудың жаңа, инновациялық әдістерін дайындау, жарнамалық-маркетингтік және ақпараттық-тұсаукесер арқылы хабарлауды жолға қою, сонымен қатар, еліміздің байлығы болып табылатын туристік, табиғи және тарихи орындарды жабдықтап, инфрақұрылымын дамыту керек.

2013 жылдың басында дайындалған туристік саланы дамыту тұжырымдамасында экономиканы әртараптандыру және Қазақстан Республикасы халқының өмір сүру сапасы мен әл-ауқатын жақсарту мақсатында Қазақстан Республикасындағы туристік индустрия бәсекеге қабілетті туристік бизнеспен белгілі туристік кластерлерде дамуы қажет, онымен ішкі және халықаралық туризм нарықтарында тартымды туристік өнімдер ұсынатын кәсіби туризм қызметкерлері айналысады деп айтылған. Аталмыш бағыттағы даму туристік қызметтен түсетін кірістің барлық мүдделі тараптар – мемлекет, бизнес және жұмыскерлер үшін тұрақты өсіміне мүмкіндік беруі керек [1, 12].

Қазіргі таңда Қазақстан Республикасының мәдени саясаты тұжырымдамасын әзірлеу бойынша қарқынды жұмыстар жүргізілуде, оның негізі жүйе қалыптастырушы факторлардың бірі ретінде мәдени-туристік кластерді құру болып табылады. Кластер ұғымының өзі осы саланың экономикалық тиімділігін, мәдени-танымдық, білім беру және имидждік қызметін жетілдіруге назар аударуға мүмкіндік береді. Аталмыш кластерлік тәсіл беретін мүмкіндіктер басқа қажеттіліктерге күш пен қаражатты жұмсамастан белгілі нақты айқындалған параметрлік көрсеткіштерге шоғырландыруға мүмкіндік береді. 2020 жылға дейінгі туристік саланы дамыту тұжырымдамасында бес туристік кластер анықталған: Астана, Алматы, Шығыс Қазақстан, Оңтүстік Қазақстан және Батыс Қазақстан, мұнда ең алдымен экологиялық және мәдени-этикалық бағыттарды дамыту қарастырылған. Оларды таңдаудың маңызды аспектісі тарихи-мәдени ландшафт топографиясының және Қазақстан мәдениетінің танымдық, экологиялық сыртқы және ішкі туризм үшін тартымды әр алуандығы мен бірегейлігі кешендерін құру болып табылады.

Туристік кластерді құрудың мақсаты – аумақтың туристік нарықтағы бәсекеге қабілеттілігін синергетикалық әсер есебінен арттыру, оның ішінде: кластерге енетін кәсіпорындар мен ұйымдардың жұмыс тиімділігін арттыру, жаңа туристік бағыттарды дамыту мен инновацияны ынталандыру қажет [1, 17].

Мәдени ойын-сауық және басқа да демалыс пен ойын-сауық түрлері бір орында тұрмайды. Олар жаңа қызметтер атқарады, кеңейеді және тиімділігі артады, мазмұны шекарасы да кеңейеді. Бұл үдерісте аса маңызды рөлді халықаралық стандарттарға сәйкес ойын-сауық және демалыс орталықтарын, экологиялық және этно-бақтарды, әр алуан мәдени, табиғи және тарихи қорықтарды құру жұмыстары атқарады. Жалпы алғанда осы аталғандардың барлығы туристік кластерді дамыту үшін база болып табылады, оның құрамына қазақ халқының аты аңызға айналған мекені теңдесі жоқ Ұлытау жотасы да енеді.

Этно-мәдени және экологиялық туризм тұрғысынан Ұлытау ұлттың алтын бесігі ретінде аса зор қызығушылық тудырады. Беғазы-Дәндібай мәдениетінің алып қорғандары мен мазарлары, тастарға салынған суреттер, петроглифтер, мазарлар, мыс, қалайы, күміс, алтын балқытылған металлургиялық пештер және басқа да зерттеуші-ғалымдар тапқан және зерттеген ежелгі ескерткіштер Ұлытаудың ерте заманнан бері Сарыарқаның орталығы болғанын дәлелдейді.

Қазақ халқының тарихын орта Азия далаларындағы хандықтардың қалыптасуының маңызды рөлін айналып өтіп оқу мүмкін емес. Осы жерде Шыңғыс ханның ұлы Жошы өз туын тіккен, осы жерден Батыйдың шығысты жаулап алуға бағытталған жорығы бастау

алған. Бұл жерде Алтын Орданың билеушілері Токтамыс пен әмір Едіге, Алаша хан секілді даланың саңлақтары жерленген. Ұлытау даласы орта ғасырлардағы ұлы қолбасшылардың бірі Әмір Темірдің де назарынан тыс қалмаған.

Ұлытау ескерткіштері палеолит және неолит дәуірлеріне жатқызылады. Осы аумақта шамамен 636 ескерткіш табылған, оның 282 «Ұлытау» мұражайының тарихи-мәдени қор картасына енгізілген.

Бұл аймақта туризмді ежелгі тарихи-мәдени мұрасының мол болуына байланысты кең ауқымда дамытып, уақыт өте келе әлемдік этникалық және мәдени саяхат орталықтарының біріне айналдыруға болады.

Ұлытаудың өзіне тән ерекшелігі Орталық Азия номадтарының ежелгі мәдениеті артефакттары қатарындағы бірегейлігі, аймақтағы қазіргі халықтың ата-бабалары болып отырған көшпелі халық мұрасы болып табылады.

Осыған байланысты осы монументалдық, тарихи-мәдени кешенді дамытуға қосымша ресурстар, күш пен қаражат тарту, оның оңтайлы имиджін қалыптастыру, отандық және шетелдік туристердің, қайырымдылықпен, ғылыммен және мәдениетпен айналысатын инвесторлардың назарын аударту қажеттілігі фактісі туындайды.

Ұлытаудың табиғи сұлулығы мен тарихи маңыздылығы оның мәдени-ағарту қызметі тұрғысынан тартымдылығын арттырады, осы тұрғыда жастарға патриоттық тәрбие беру, оларға өз негіздерін құрметтеуді, қазақ халқының тарихын терең танып білуді үйрету үшін дамыту да маңызды болып отыр. Ұлытау ұлттық өзіндік сананы және ұлтаралық бірлікті қалыптастырудың ажырамас құралына айнала алады, бұл қазіргі кезде мемлекеттің тұрақты дамуының маңызды факторына айналып отыр. Бұл аймақтың әлеуеті мен маңыздылығына назар аудармау мүмкін емес [3].

Бүгінгі күні халықтың материалдық емес және мәдени дамуының қажеттілігі қалыптасқан. Адамзат бір орында тұрмайды. Рухани және адамгершілік құндылықтар өзгеріп, жаңа кейіпке енеді, ұлтаралық қақтығыстардың саны артып, ғаламшардың әр түрлі нүктелерінде ұлтаралық келіспеушіліктер орын алып отыр. Бұрынғы идеологиялық нормалар мен императивтер жойылып, артта қалады. Адам баласының дәстүрлі өмірінде материалдық қажеттіліктер, өзінің жеке игілігі, эгоизм мен бұқаралық оппортунизм басым болып отыр.

Біздің жас мемлекетіміз соңғы 24 жыл ішінде осынау идеологиялық жағдайларға және мәдени жойылу серпініне сәтті қарсы тұра алды. Әрі қарайғы уақытта да өз болмысымызды, рухани-адамгершілік құндылықтарымызды сақтап қалу үшін тарихымыз бен идеалдарымызды танып, шоғырлану қажет. Осы ауызбіршіліктің түпнегізі біздің тарихи, мәдени, рухани-адамгершілік мұрамыз, салт-дәстүріміз болуы керек. Ата-бабаларымыз бізге қалдырған және аталарымыз бен әкелеріміз аманат ретінде сақтап, бізге жеткізген бай материалдық емес мәдени мұраның да маңызы зор. Біз осы сабақтастықтығы еш уақытта тоқтамауына, әлемдік мәдениеттің тек озығын ғана сіңіруіне жағдай жасауымыз керек.

Осы мақсатта қазіргі кезде әзірленіп отырған мәдени саясат тұжырымдамасы рухани, материалдық, географиялық, этникалық және табиғи капиталды сақтаудың көптеген нұсқаларын ұсынады.

Мемлекет басшысы Жезқазған аймағына сапары барысында қазақ халқының тарихи орталығына да ат басын тіреген, өзінің сұхбатында қазақ ұлысының бесігі Ұлытауды киелі жер деп атап, оны туристер үшін тартымды аймаққа айналдыру мүмкін екенін айтып кеткен [2].

Ұлытау этно-мәдени кешенінің ірі мәдени-ағартушылық, тарихи-географиялық, этникалық және экологиялық туризм орталығына айналуға барлық мүмкіндігі бар, ол мультиұлттық қоғамның бірігуінің сарқылмас көзіне айнала алады. Тек осы салада оның халықаралық дәрежесін қалыптастырып, оңтайлы имиджін көрсету, қоғамдық және туристік қызығушылықты арттыру керек.

Мәдени саясат тұжырымдамасы осы факторлардың барлығын ескере отырып, нақты ресімделген құқықтық негіз береді, сонымен қатар, дәстүрлі және инновациялық сипатта болады.

Мемлекет басшысы "Мәңгілік Ел" ұлттық идеясын ұсына отырып, қазақ халқын оның бай мәдени мұрасымен және шығармашылық әлеуетімен шоғырландыруға шақырады. Осы жағдайда бәсекеге қабілетті, дамыған мемлекетті қалыптастыру мүмкін болады. Осы мақсатқа қол жеткізу үшін рухани-этикалық және рухани-адамгершілік құндылықтарды біріктіру, дәстүрді ұстану керек. Қазіргі постиндустриалдық кезеңде, ақпараттық технологиялар ғасырында бұл жағдайды жүзеге асыру қиын болып келеді. Дегенмен де, біздің қолымызда материалдық емес мәдени мұра, бай тіл, отбасылық және қоғамдық құндылықтар бар және олар болашақта ұлттық болмысты сақтауға мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. 2020 жылға дейінгі Қазақстан Республикасының туристік саласын дамыту тұжырымдамасы.
2. "Tengrinews.kz" жаңалықтар порталы, 25.08.2014 жылғы ақпараттық мақала.
3. El.kz әлеуметтік желісі
4. Шайкенова Р.Р., Мамутова К.Р. Современное состояние экологического туризма в Казахстане II Сборник статей Всероссийской научно-практической конференции «Экологический и этнографический I туризм: становление, проблемы и перспективы развития». - Хабаровск, 2009.
5. www.kit.gov.kz – Официальный сайт Комитета индустрии туризма Министерства индустрии и новых технологий Республики Казахстан.

ӘОЖ 379.852

ОЙЫН-САУЫҚ ТУРИЗМІН КӨНЕ ҚАЛАЛАРДА ДАМУ

Жандерке Сабира Нуркенқызы

Габдеш Арман Сырымұлы

sabiko98_98@mail.ru, gabdesh-arman@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ экономика факультеті, туризм мамандығының студенттері, Астана қаласы, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – экономика ғылымдарының магистрі Шарапаева Б.Ж.

Ғылыми мақаланың мақсаты: Қазақстанның ішкі туристерін тарихқа баулу, мемлекет экономикасы мен қазынасын байыту, ақша-қаражаттың ел көлемінде арттыру, осы мақсатта белгілі көне аймақ елді-мекеннің тұрғындарының экономикасын, тұрмысын жақсарту, сол аймақтың сауда-саттығын, экономика, қаржы дәрежесін арттыру, онымен қоса ұлттық және интернационалды ойындарды үйрету, тарихты біле, үйрене отырып, қазақи ойындарды ойнап, жаңа түрлерін меңгере отырып, туризмнің активті және пассивті түрлерін дамыту, топпен жұмыс жасауға қабілеттерін арттыру, кешкі және күндізгі ойын-сауық шараларын кіріктіру, туристердің физикалық, рухани, социалды сезімдерін ояту, тарихи дастандар мен наным-сенімдерге қызығушылығын ояту, туризмнің барлық салаларын қамтитын «ойын-сауықтың көне қалалардағы дамуы» бизнес-планын құру, осы мақсатта ел экономикасын көтеру, ішкі туризмді қарқынды дамыту.

Міндеті: Жобаны маркетинг, менеджмент жағынан зерттеу, әдіснамалар мен әдістерге сүйене отырып жұмыс атқару, көне қалаларда өтілетін ойын-сауық түрлерінің сол аймаққа жағымдылығын, жүйелілігін қарастыру, мақсат-міндеттерді жүйелі түрде қарастыру, ұсынылғалы отырған критерийлерге байланысты туристік маршрут, бизнес-план құру, халықты, туристерді тарту, пиар және жарнама жұмыстары, жұмыс күші мен қаражат көзін табу, халыққа волонтерлік не ақылы жұмыстарды ұсыну.

Қазақстан даласының кең байтақ екенін, оған қоса, терең түп тамыры кеңінен етек жайған ұлан ғасыр тарихы бар екенін де білеміз. Қазақстан жері, территориясы сонау көне заманнан бері қаншама оқиғалардың куәгері болғаны сөзсіз. Мыңдаған жылдар нәтижесінде